

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sva prava pridržana. Dopuštenje za ponovno objavljivanje ovog sažetka dano je isključivo u svrhu uključivanja u HUDOC bazu podataka Suda.

© Office of the Agent of the Republic of Croatia before the European Court of Human Rights. All rights reserved. Permission to re-publish this summary has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Bureau de l'Agent de la République de Croatie devant la Cour européenne des droits de l'homme. Tous droits réservés. L'autorisation de republier ce résumé a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

SAŽETAK

SCHATSCHASCHWILI protiv NJEMAČKE

zahtjev broj 9154/10

presuda Velikog vijeća od 15. prosinca 2015.

❖ ČINJENICE

Podnositelj zahtjeva osuđen je u Njemačkoj za više kaznenih djela razbojništva i iznude, počinjenih u listopadu 2006. i u veljači 2007. godine. Osuđen je na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od devet godina i šest mjeseci.

U pogledu kaznenog djela počinjenog u veljači 2007. godine, podnositelj je osuđen da je zajedno s nekoliko supočinitelja opljačkao dvije žene iz Latvije koje su živjele u Njemačkoj i radile kao prostitutke. Sud je na raspravi pročitao iskaze ovih dviju žena koje su dane pred policijom i kasnije pred istražnim sucem. Iako je postojala mogućnost da se podnositelju postavi branitelj koji ima pravo prisustvovati ispitivanju svjedoka pred istražnim sucem, u ovom slučaju takav branitelj podnositelju nije postavljen. Ubrzo nakon davanja iskaza, dvije žene su napustile Njemačku i vratile se u Latviju. Kada su ponovno pozvane na sud, odbile su doći te dostavile medicinsku dokumentaciju iz koje proizlazi da su traumatizirane ovim kaznenim djelom.

Njemački sudovi u nekoliko su navrata neuspješno pokušali osigurati njihovu nazočnost na suđenju, predlažući nekoliko mogućnosti za njihov dolazak te naglašavajući da će dobiti zaštitu u Njemačkoj. Sud je zatim zatražio pravnu pomoć od latvijskih vlasti te je dogovoreno da će predsjednik vijeća njemačkog suda provesti ispitivanje svjedokinja uz pomoć video-linka u prostorijama latvijskog suda. Međutim, predsjednik latvijskog suda otkazao je svjedočenje neposredno prije zakazanog ročišta, navodeći da su svjedokinje dokazale da još uvijek pate od posttraumatskog poremećaja. Njemački sud potom je informirao latvijski sud da prema njemačkim propisima svjedokinje nisu dovoljno potkrijepile svoje odbijanje svjedočenja. Latvijski sud nije odgovorio na prijedlog njemačkog suda da svjedokinje ispita

sudski vještak ili podredno, da im se nametne obaveza svjedočenja. Nakon svega, njemački sud je ocijenio da postoje nepremostive zapreke za ispitivanje svjedokinja te odlučio da će se pročitati njihovi raniji iskazi.

Osim na njihovim iskazima, sud je svoju presudu temeljio i na drugim dokazima.

Podnositelj je u žalbi istaknuo da nije imao priliku ispitati jedine svjedoke očevidce. Njegova žalba je odbijena.

Podnositelj se pred Sudom žalio da kazneni postupak nije bio pošten jer niti on niti njegov odvjetnik nisu imali mogućnost ispitati jedine očevidce kaznenog djela za koje je osuđen.

Dana 17. travnja 2014. vijeće je donijelo presudu u kojoj je utvrdilo da nema povrede prava iz članka 6. stavka 1. i stavka 3.(d) Konvencije jer je bilo dovoljno čimbenika uz pomoć kojih su se uravnotežile poteškoće obrane uzrokovane time što su iskazi svjedokinja pročitani.

Podnositelj je zatražio da predmet bude podnesen Velikom vijeću na razmatranje.

❖ OCJENA SUDA

Sud je u presudi potvrdio i razjasnio načela postavljena u svojoj presudi *Al-Khawaja i Tahery protiv Ujedinjene Kraljevine*¹. Posebno je razmotrio sljedeće: je li postojao opravdan razlog za nedolazak svjedokinja na sud; je li iskaz odsutnih svjedokinja bio jedini ili ključan dokaz za podnositeljevu osudu; jesu li postojali dovoljni čimbenici uravnoteženja kojima su se mogle nadoknaditi poteškoće obrane proizašle iz prihvatanja nepreispitanog dokaza.

Sud smatra da je, iz perspektive njemačkih sudova, postojao dobar razlog za korištenje iskaza koje su svjedokinje dale pred policijom i istražnim sucem. Sud primjećuje da njemački sudovi nisu odmah prihvatili razloge kojima su svjedokinje obrazlagale svoj nedolazak na sud. Tek nakon što je sud nekoliko puta bezuspješno pokušao osigurati njihov dolazak na sud i nakon što je latvijski sud otkazao ispitivanje putem video-linka, njemački sud je ocijenio da postoje nepremostive zapreke za saslušanje ovih svjedokinja na raspravi. Taj sud nije imao nikakve druge mogućnosti, u okviru svoje nadležnosti na teritoriju Njemačke, da osigura pristupanje dviju latvijskih državljanke koje imaju prebivalište u svojoj državi.

Što se tiče važnosti iskaza ovih dviju svjedokinja, Sud primjećuje da su one bile jedini očevidci kaznenog djela. Dodatni dokazi bili su samo dokazi po čuvenju ili sporedni tehnički dokazi koji kao takvi nisu bili odlučni za dokazivanje razbojništva ili iznude. Stoga je Sud zaključio da su ovi iskazi, iako nisu bili jedini, bili odlučujući dokazi za podnositeljevu osudu.

U vezi čimbenika uravnoteženja kojima bi se nadoknadile poteškoće obrane, Sud je najprije razmotrio pristup koji je raspravni sud zauzeo u pogledu dokaza koji nisu preispitani. Zaključio je kako je raspravni sud pažljivo ispitao pouzdanost i vjerodostojnost iskaza odsutnih svjedokinja. Svjestan smanjene dokazne vrijednosti tih iskaza, sud je usporedio

¹ Zahtjevi broj 26766/05 i 22228/06

sadržaj ponovljenih izjava obje svjedokinje te ocijenio da su dale detaljne i dosljedne opise okolnosti u kojima je djelo počinjeno. Zaključio je da to što svjedokinje prilikom prepoznavanja u policiji nisu prepoznale podnositelja kao počinitelja kaznenog djela ukazuje na to da nisu svjedočile s namjerom da baš njega optuže. Prilikom ocjene njihove vjerodostojnosti sud se posvetio različitim aspektima njihovog ponašanja, te naposljetku utvrdio da postoji objašnjenje za njihov nedolazak na sud, i to bojazan od problema s policijom te strah od odmazde, što su razlozi koji nemaju utjecaja na vjerodostojnost njihovih iskaza.

Međutim, Sud je primijetio da nisu poduzete gotovo nikakve procesne mjere kojima bi se nadoknadila nemogućnost obrane da preispita svjedokinje na glavnoj raspravi. Istina, podnositelj je imao mogućnost iznijeti svoju verziju događaja, osporiti iskaze svjedokinja te ispitivati ostale svjedoke. No, nije imao nikakvu mogućnosti, čak ni na indirektan način, postaviti pitanja ključnim svjedokinjama, primjerice pisanim putem.

Štoviše, niti podnositelj niti njegov branitelj nisu imali priliku ispitati svjedokinje tijekom istrage. Sud je također primijetio da je, prema njemačkom zakonodavstvu, tužiteljstvo moglo postaviti branitelja podnositelju u fazi istrage. Taj branitelj imao bi pravo prisustvovati ispitivanju svjedoka pred istražnim sucem. Međutim, ta zaštitna procesna mjera nije upotrijebljena u ovom predmetu. U tom kontekstu, Sud napominje da su svjedokinje saslušane pred istražnim sucem upravo zbog bojazni da će dokazi biti izgubljeni zbog njihovog skorašnjeg povratka u Latviju. Unatoč tome, vlasti podnositelju nisu osigurale mogućnost da ispita svjedokinje na način da mu dodijele branitelja koji bi ga zastupao na istražnom ročištu. Time su vlasti zanemarile predvidljivi rizik, koji se kasnije i ostvario, da niti podnositelj niti njegov branitelj neće biti u mogućnosti ispitati svjedokinje ni u jednoj fazi postupka.

Zaključno, u svjetlu važnosti koju su iskazi jedinih svjedoka očevidaca imali na podnositelju osudu, Sud je ocijenio da poduzete uravnotežujuće mjere nisu bile dostatne za pravilnu ocjenu pouzdanosti iskaza. Stoga je došlo do povrede članka 6. stavka 1. i 3. (d) Konvencije.

❖ **PRAVIČNA NAKNADA**

Podnositelj nije postavio zahtjev za pravičnu naknadu, pa mu ista nije niti dodijeljena.